

ע"פ 7880/06/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

10.9.2020

בפני כב' השופט ארנון דראל - אב"ד

כב' השופטת ענת זינגר

כב' השופט אלכסנדר רון

ע"פ 7880-06-20

בעניין: פלוני

ע"י עו"ד אריאל הרמן

המערער

נגד

מדינת ישראל

ע"י עו"ד שגיא אופיר מפרקליטות מחוז ים

המשיבה

פסק דין

ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ג' סקפה-שפירא) בת"פ 59379-12-19. הערעור מוסב על הכרעת הדין מיום 2.7.19, בה הורשע המערער בשלוש עבירות של הפרת צו פיקוח - עבירה לפי סעיף 22(א) לחוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין, התשס"ו-2006, וכן על גזר הדין, שבו הוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל למשך 4 חודשים, תוך הפעלה בחופף של עונש מאסר על תנאי לפרק זמן זהה.

רקע עובדתי

1. נגד המערער הוגש כתב אישום שייחס למערער מספר עבירות של הפרת צו פיקוח. מתיאור העובדות שבכתב האישום עולה כי המערער נצפה על ידי קצין הפיקוח כשהוא מקבץ נדבות ביום 23.10.17, וביום 19.11.17 הודה לפני קצין הפיקוח שוב כי קיבץ נדבות, ואז זומן להתייצב במשרדי יחידת הפיקוח ביום 21.11.17. המערער לא התייצב במועד וניתק את הקשר עם קצין הפיקוח. בחודשים נובמבר-דצמבר 2017 בוצעו ניסיונות רבים לאתר אותו בביתו, בבית הכנסת שבו נהג להתפלל ובבית אחותו, אך המערער לא נמצא שם.

לאחר מכן התברר כי המערער עבר להתגורר בתקופה זו בקריות מבלי שקיבל לכך אישור ומבלי ליידע את קצין הפיקוח בשינוי כתובת מגוריו.

2. בדיון שהתקיים לפני בית משפט קמא ביום 6.5.19 העלה בא כוח המערער טענה והיא כי קיבוץ הנדבות אינו מהווה עבודה. בהתאם לתשובתו לכתב האישום, נקבע כי הצדדים יסכמו את טענותיהם בכתב. בא כוח המערער התנגד להגשת מסמכים מתיק החקירה באמרו כי הודה בכל העובדות (עמ' 4, ש' 3).

הכרעת הדין וגזר הדין

3. אחר עיון בסיכומי הצדדים נתן בית משפט קמא את הכרעת הדין. בית המשפט קיבל את טענות בא-כוח המערער וזיכה את המערער מהעבירות של הפרת צו הפיקוח בגין קיבוץ הנדבות. עם זאת, המערער הורשע בביצוע של שלוש עבירות של הפרת צו הפיקוח וזאת בשל אי התייצבותו למפגש שנקבע מראש במשרדי יחידת הפיקוח ביום 21.11.17; היעדרותו מהפיקוח עד להגשת התלונה; והשינוי בכתובת מגוריו ללא קבלת אישור קצין הפיקוח.

4. בטרם ניתן גזר דינו של המערער הוזמן תסקיר של שירות המבחן בעניינו. הזמנת התסקיר נתבקשה בשים לב לתכנית שיקום שבה המערער משתתף, וזאת במסגרת הליך הפיקוח. תכנית זו החלה בשנת 2019, יותר משנה לאחר ביצוע העבירות מושא הליך זה. התסקיר לימד כי לחובת המערער 29 הרשעות קודמות בעבירות מין, אלימות, רכוש והפרת צו פיקוח, והוא ריצה עונשי מאסר לתקופות ממושכות. עוד נזכר בתסקיר כי הורשע בשנת 2017 בהפרת של צו הפיקוח. אשר להיבטים המיניים תואר הטיפול שניתן למערער במרכז "פסגה". שירות המבחן הזכיר את מה שנלמד מדו"ח זה ולפיו קשה לקבל תמונה מהימנה על התהליך שעובר המערער והרגליו המיניים. שירות המבחן עמד על מחויבותו של המערער לטיפול, על השימוש בכתביה במחברת וכן ציין עוגנים נוספים. עם זאת התרשם מדפוס חשיבה מניפולטיביים וממזערים מחומרת העבירות שביצע. התרשמות שירות המבחן הייתה מתובנה חלקית ביותר למצבו ולגורמי סיכון, אך צוין כי המערער משתף פעולה, ומגיע בעקביות לטיפול. המלצת שירות המבחן הייתה להטיל ענישה לשיקול דעת בית המשפט, אשר תאפשר את המשך הטיפול הייעודי בו המערער משתתף במרכז "פסגה".

5. בגזר הדין נדרש בית משפט קמא למתחם העונש ההולם וקבע כי זה נע בין מאסר קצר בפועל לבין מאסר למשך 8 חודשים לצד מאסר מותנה. באשר לעונש המתאים למערער בית המשפט עמד על העבר הפלילי, על כך שהמעשים נעשו בעת שעונש מאסר על תנאי עמד לחובת המערער ולא הרתיע אותו.

6. בהקשר זה בית המשפט נדרש לשאלה האם הרשעתו הנוכחית של המערער בשלוש עבירות של הפרת צו פיקוח הופכת את המאסר המותנה לחב הפעלה, שאין אפשרות להאריכו או שמדובר במאסר על תנאי בר הפעלה. בית המשפט עמד על כך שהמערער הורשע בשלוש עבירות של הפרת צו הפיקוח, שבאו לידי ביטוי בשרשרת של מעשים שהתפרשו על פני למעלה מחודש ימים. בית המשפט היה נכון לראות בכך שהמערער עזב את ביתו ועבר לעיר אחרת ובכך שהמערער ניתק את הקשר עם קצין הפיקוח כ"עבירה אחת", אך הוא לא מצא שניתן לראות את אי ההתייצבות לפגישה במשרדי הפיקוח כחלק מאותה עבירה. לדידו של בית משפט קמא מדובר במעשה נפרד ושונה מעזיבת הבית ושינוי מקום המגורים. מסקנת בית המשפט היא אפוא כי מעשיו של המערער מקימים לפחות שתי "עבירות" כמשמעותן בפסיקת בית המשפט העליון לצורך בחינת תחולתו של המאסר המותנה.

7. לאור המסקנה כי מדובר במאסר על תנאי חב הפעלה בית המשפט לא חרג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום והפעיל את המאסר המותנה. בית המשפט ציין כי אלמלא היה המאסר המותנה חב הפעלה, יתכן והיה ראוי לשקול את המלצת שירות המבחן ולאפשר שמירה על רצף טיפולי אך הדבר אינו אפשרי. בהתחשב בכך, דן בית המשפט את המערער לארבעה חודשי מאסר בפועל והפעיל את המאסר המותנה בחופף, תוך שהביע תקווה כי יתאפשר למערער לשוב אל המסגרת הטיפולית.

עיקרי הטענות

8. בהודעת ערעור מפורטת ומנומקת ובטיעוניו בעל פה טען בא-כוח המערער כלפי הקביעה כי מדובר במאסר על תנאי חב הפעלה. לטענתו לא היה מקום להרשעת המערער בשלוש עבירות של הפרת צו הפיקוח (בא כוח המערער הוסיף כי לא הודה בשם המערער באחת מן העבירות). לפי הנטען המדובר ברצף אחד של מעשים המהווים עבירה אחת נוספת ולכן נקודת המוצא של בית משפט השלום כי המאסר המותנה הוא חב הפעלה אינה נכונה. בא-כוח המערער סקר את הגישות השונות בפסיקת בית המשפט העליון, תוך שהסתייג מכך שבית משפט קמא נשען על שתי החלטות בבקשות רשות ערעור שניתנו על ידי דן יחיד לעומת פסקי דין אחרים שאפשרו בחינה מהותית של המעשים ולימוד על קשר פנימי הדוק, מסכת אחת ומחשבה פלילית אחת רצופה.
9. בא-כוח המערער הפנה לכך שאי ההתייבבות לראיון מתרחשת בזמן שהייה בקריות, ונבלעת בה, ואף אם מדובר במעשים שונים - הקשר הפנימי ביניהם הוא הדוק ולא נפרד.
10. נוכח עמדתו כי אין מדובר במאסר על תנאי חב הפעלה אלא בר הפעלה בא כוח המערער טען כי מוצדק להאריך את התנאי, כפי שאף ציין בית משפט קמא בגזר הדין. הוא עמד על כך שמדובר בהפרה של צו פיקוח שאינה נמצאת בלבת החובות המוטלות על המפוקח אלא בפריפריה שלה; העבירה בוצעה בשנת 2017, וכי המערער שולב בינתיים בשיקום מונע ומתמיד בטיפול.
11. המשיבה סבורה כי אין טעות בקביעותו של בית משפט קמא וכי המדובר במאסר על תנאי שהוא חב הפעלה בשים לב לכך שאין מדובר בעבירה אחת נוספת.
12. לאחר תום הדיון הגיש בא-כוח המערער, בהסכמת המשיבה, ראייה נוספת - רישום של המערער מתוך המחברת שהוא כותב במסגרת הטיפול.

דין והכרעה

13. לאחר שבחנו את טענות הצדדים הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.
14. סעיף 55 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**), קובע כי על בית המשפט להפעיל מאסר על תנאי אם הורשע הנאשם בעבירה נוספת. ביסוד הוראה זו הרצון להרתיע את המורשע מפני הישנות ביצוע עבירה נוספת שתביא להפעלתו של המאסר המותנה (רע"פ 1553/15 **ח'ליל דיב עיסא נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה "השומרון"**, פסקה 12 (31.10.2017)).
15. חריג לכך נמצא בסעיף 56 לחוק העונשין שם נקבע כי :
- "(א) בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי.
- (ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של הנאשם בשל עבירה נוספת."
16. בעניינו של סעיף 56 לחוק העונשין נקבע כי מדובר באפשרות חריגה המיוחדת למי שהסתבך במעשה

עבירה אחד ויחיד:

"הוראת החוק אשר בה אנו דנים מתייחסת לעבירה נוספת, במספר יחיד, וכפי שכבר העיר פרופ' פלר במאמרו הנ"ל, המדובר, לאור הלשון שננקטה, בהרשעה אחת בשל עבירה נוספת אחת. בכך בוטאה כוונת המחוקק, אשר ראה מקום לאורך רוח כלפי עבריין-רצדיביסט, אם הסתבך במעשה עבירה אחד ויחיד, אך לא ראה את דחיית ההפעלה של העונש-על-תנאי כתופעה מתמשכת, בעלת גבולות בלתי ניתנים להגדרה מראש, המרוקנת את המוסד של עונש-על-תנאי מתוכנו ומכוחו המרתיע."

ר"ע 357/84 עמוס רובין נ' מדינת ישראל, לח(3) 155, 161 (1984) (להלן: עניין רובין)

17. על רקע הנוסח של הוראת סעיף 56 לחוק העונשין, קמה חשיבות לזיהוי העבירה הנוספת ומתן מענה לשאלה מתי מדובר בעבירה נוספת אחת ומתי ביותר. הבחינה אינה נעשית באופן טכני לפי מספר סעיפי האישום (רע"פ 6100/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (16.8.2012) (להלן: עניין פלוני); עניין רובין, עמ' 158), או לפי מספר המעשים שנעשו המבססים את ההרשעה (רע"פ 7587/14 גדעון מכלוף נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (16.02.2016); רע"פ 3739/11 שמעון חייט נ' מדינת ישראל (27.5.2011)).

18. פסיקת בית המשפט העליון כוללת מספר מבחנים שנועדו לזהות את המקרים בהם מספר מעשים ייחשבו כעבירה נוספת אחת לצורך סעיף 56(ב) לחוק העונשין. כך כאשר העבירות המרובות נכללות בעבירה אחת החובקת אותן (רע"פ 4455/91 פרץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(1) 100, 102 (1991)), אם המעשים קשורים מבחינת הזמן והמקום בו הם מבוצעים (ע"פ 248/71 מדינת ישראל נ' דרעי, פ"ד כה(2) 556, 559 (1971)), אם בבסיס העבירות הרבות יש התנהגות אחת שגורמן להן להיות בעלות ציר משותף או אם ישנה שרשרת של עבירות שמורכבות מעבירות נפרדות (ע"פ 264/83 שירי נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(2) 380, 383 (1985)). מן הצד האחר, עבירות יחשבו שונות לצורך בחינת קיומה של עבירה נוספת אחת, אם הן בעלות מהות נפרדת ונעשו במרחק של זמן (עניין פלוני, שם) ואם יש שוני בין הנסיבות, בין המעשים הבדל של זמן ובייחוד אם התקיים דיון משפטי בין שני המעשים (עניין רובין, עמ' 161).

19. אנו שותפים לעמדתו של בית משפט קמא כי אין מדובר בעבירה נוספת אחת וכי שלושת המעשים מקימים למצער שתי עבירות, וזאת אף לאחר שנתנו דעתנו לגישות השונות. עבירה אחת היא ההימנעות מלהתייצב לפגישה עם קצין הפיקוח ועבירה אחת שעניינה עזיבת הפיקוח והמעבר להתגורר בעיר אחרת ללא אישור. כבית משפט קמא אף אנו סבורים כי לא ניתן לראות בעבירה הקשורה לראיון כחלק ממסכת אירועים רציפה אחת, כפי שניתן לראות את שתי העבירות האחרות. איננו סבורים כי ניתן לתלות את אי הגעתו של המערער לפגישה עם קצין הפיקוח לעזיבתו את מקום המגורים ולשהייה במקום מגורים אחר ומצאנו כי מדובר בשני מעשים שונים. האחד - ממוקד באירוע מוגדר במקום ובזמן והשניים האחרות הן עבירות נמשכות.

20. משהגענו למסקנה זו, נראה כי אכן לא מסור לבית המשפט שיקול דעת באשר להארכת התנאי ואין מנוס מהפעלתו כפי שנעשה בגזר הדין. בית המשפט התחשב ככל הניתן במערער ולא מצאנו כי נפלה טעות בקביעותו, לא כל שכן טעות המצדיקה התערבות של ערכאת הערעור, וזאת על אף שאנו ערים למאמצים שהמערער משקיע בשיקומו.

21. לא מצאנו ממש בטענה כי המערער לא הודה באחת מן ההפרות. נראה כי טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם התשובה לאישום ועם ההצהרה כי אין מחלוקת עובדתית.

22. הערעור נדחה.

ניתן והודע היום, כ"א אלול תש"פ, 10 בספטמבר 2020, במעמד המערער ובא כוחו וב"כ המשיבה.

אלכסנדר רון, שופט

ענת זינגר, שופטת

ארנון דראל, שופט